

מאמר

זכויות עובדים לאור מלחמת "חרבות ברזל"

עו"ד מיטל דולב בלם

לאור המלחמה והמצב הביטחוני במדינה עולות סוגיות רבות הקשורות להעסקת עובדים בתקופה זו. מאמר זה מרכז סוגיות שונות הקשורות להעסקת עובדים בשעת חירום.

זכויות עובד שנעדר ממקום העבודה עקב המלחמה לתשלום שכר

הדין הוא, כי עובד שנעדר מעבודתו אינו זכאי לשכר עבודה, אלא אם כן היעדרות זו והתשלום בעדה מוסדרים בחוק, בהסכמים קיבוציים, בצווי הרחבה או בחוזה אישי. עם זאת, ההלכה היא, כי עובד יהיה זכאי לשכרו, גם אם הוא לא עבד בפועל, אך הוא התייצב לעבודה, והוא מוכן ומזומן לעבוד, והמעביד מיוזמתו לא סיפק לו עבודה.

חוק הגנה על עובדים בשעת חירום, התשס"ו-2006, (להלן: "חוק הגנה על עובדים") מסדיר את חובת תשלום השכר לעובדים, שנעדרו מעבודתם או לא ביצעו עבודתם, בתקופה מוגדרת, בימים שבהם היה מקום עבודתם או מקום מגוריהם באזור שהוגדר כאזור הגבלה.

בהסכמים והסדרים שגובשו במבצעים בעבר נקבע כי עובדים, שנעדרו מעבודתם או שלא ביצעו את עבודתם בתקופה מוגדרת כאשר מקום מגוריהם או מקום עבודתם היה באזור הכרזה (שדרות ועוטף עזה) יהיו זכאים לשכר.

כמו כן, בעבר, גם עובדים שנאלצו להישאר בבית עם ילדיהם (עד גיל 14) בשל סגירת מוסדות חינוך בהוראת פיקוד העורף היו זכאים לשכר.

לסיכום, עובד שאינו פוקד את מקום העבודה, עקב המצב הביטחוני, לא יהיה זכאי לשכרו בגין ימי היעדרותו, אלא אם יגובשו הסכמים או צווי הרחבה. אם המעסיק יבחר לשלם לעובד את שכרו, יהיה המעסיק זכאי לפיצוי מהמדינה, מרגע שיותקנו תקנות, המסדירות את מתן הפיצוי.

יש לציין, כי למעסיק ישנה סמכות ניהולית לאשר לעובד לעבוד מהבית בזמן המלחמה ואז העובד יהיה זכאי למלוא שכרו.

יודגש, כי על פי סעיף 17 לחוק הגנה על עובדים, ההוראות לעניין חובת תשלום השכר לא יחולו על מי שנקרא לשירות עבודה לפי חוק שירות עבודה בשעת חירום.

משמעות הוצאת צו המאפשר גיוס עובדים במפעלים חיוניים

עקב המצב הביטחוני, שר העבודה, חתם ביום 7.10.23 על צו להחלת פרק ד' לחוק שירות עבודה בשעת חירום תשכ"ז-1967, (להלן: "חוק שירות עבודה") שמשמעותו: עובדים במפעלים למתן שירותים קיומיים יכולים להמשיך ולעבוד בשטח שהוכרז "במצב מיוחד בעורף", בהתאם להנחיות ההתגוננות של פיקוד העורף.

חוק שירות עבודה, מסדיר את העסקתם של עובדים במפעל חיוני או במפעל למתן שירותים קיומיים בשעת חירום. "מפעל חיוני" הינו "כל מפעל או חלק ממנו, הפועל או שאפשר להפעילו לצרכי הגנת המדינה או בטחון הציבור או לקיום הספקה או שירותים חיוניים, ושאושר לענין זה בצו על ידי השר בהתייעצות עם שר הבטחון, ובשעת לחימה - על ידי שר הבטחון בהתייעצות עם השר; וכן כל מפעל או חלק ממנו שאפשר להפעילו לצרכי קיום המשק ושפעולתו חיונית לקיום הספקה או שירותים הדרושים לציבור או ליצוא, והשר, אישר אותו בצו לענין זה...".

"מפעל למתן שירותים קיומיים" הינו כל מפעל או חלק ממנו, שנותן שירותים קיומיים, כפי שיפורט להלן, ושהשר אישר אותו בצו לענין זה לצורך מצב מיוחד בעורף או אירוע אסון המוני: אספקת מים, מזון או חשמל, וכן מתן שירותי אשפוז ובריאות, תברואה, תקשורת או דואר; שירות שיש לספקו לשם מניעת פגיעה חמורה באוכלוסיה או בשטח, שעליו חלה הכרזה על מצב מיוחד בעורף או הכרזה על אירוע אסון המוני...."

מה במבזק

מאמר

■ זכויות עובדים לאור מלחמת "חרבות ברזל"

דברי הסבר

■ הודעה על מתן היתר כללי להעסקת עובדים בשעות נוספות (הוראת שעה), התשפ"ד-2023 לפי חוק שעות עבודה ומנוחה

■ הודעה על מתן היתר כללי להעסקת עובדים בשמירה בשעות נוספות (הוראת שעה) לפי חוק שעות עבודה ומנוחה

חוזרים

■ שר העבודה יואב בן צור חתם על צו להחלת פרק ד' לחוק שירות עבודה בשעת חירום

■ הודעה חשובה בנוגע למועד בחירות

סיכום של דברים
לאור המלחמה והמצב הביטחוני במדינה עולות סוגיות רבות הקשורות להעסקת עובדים בתקופה זו. מאמר זה מרכז סוגיות שונות הקשורות להעסקת עובדים בשעת חירום.

משילוב הוראות חוק הגנה על עובדים בשעת חירום וחוק שירות עבודה עולה, כי עובד שנקרא לשירות עבודה בצו של שר העבודה בשעת לחימה, אשר הגדירו את מקום עבודתו כמפעל חיוני, לא יהיה זכאי לשכר מהמעביד במידה ולא הגיע לעבודה.

כמו כן, יצוין כי אי התייצבות במקום עבודה שהוגדר "מפעל חיוני" מהווה לכאורה עבירה פלילית. בנוסף, על פי חוק שירות עבודה, שר העבודה רשאי לקרוא בצו לאדם החייב בשירות עבודה או לאימון לשירות עבודה עד 3 ימים בשנה, ולגבי המקצועות הבאים עד 12 ימים בשנה: רופאים, אחים ואחיות, סגל רפואי סיעודי, סגל רפואי טכני, סגל רפואי אקדמאי אחר, עובדי מינהל ותחזוקה ברפואה, נהגים, עובדי מנוף ובתי מלאכה בנמלים, עובדי רשת החשמל, עובדי מתכת בייצור בטחוני, מפעילי ציוד מיכני הנדסי, עובדי מינהל, עובדים טכניים, בוחנים ושמאים בתחבורה.

עובד שנקרא לאימון על-פי החוק, לתקופה רצופה העולה על יום אחד, יראו אותו כאילו שירת אותה תקופה במילואים והוא יהיה זכאי לתגמולי מילואים בשל כל תקופת האימון, על-פי חוק הביטוח הלאומי.

הגבלת פיטורים

סעיף 2 לחוק הגנה על עובדים קובע, כי מעביד לא יפטר עובד בשל אחת מאלה:

1. היעדרות מהעבודה או אי-ביצוע העבודה, עקב הוראה שניתנה בשעת התקפה, או עקב הוראה שניתנה בעת מצב מיוחד בעורף, אשר בשלה נמנע מהעובד מלהתייצב בעבודתו או מלבצע, ולעניין אדם עם מוגבלות - לרבות בשל מוגבלותו.

2. היעדרות מהעבודה לצורך השגחה על ילדו (ילד עד גיל 14), אם יצאה הוראה מפורשת מאת כוחות הביטחון לסגור את מוסדות חינוך, או אם יצאה הנחיה כאמור, שלפיה מחויב העובד לשהות במוסד החינוך, שבו לומד הילד או שבו הוא שוהה. זכות זו נתונה להורה שילדו נמצא בחזקתו הבלעדית, או להורה שבו זוגו לא נעדר לצורך השגחה על הילד, ובתנאי שאין במקום העבודה סידור נאות להשגחה על הילד.

3. היעדרות מהעבודה או אי-ביצוע העבודה מחמת מצב בטחוני כמשמעותו בהסכם בדבר תשלום שכר באזור הגבלה או באזור הכרזה, ששרר במקום מגוריו או במקום עבודתו של העובד, ובלבד שמקום העבודה או מקום המגורים, לפי העניין, מצויים באזור ההגבלה או באזור הכרזה, כהגדרתם בחוק.

איסור הפיטורים חל גם על מעסיק בפועל של עובד קבלן כוח אדם, בשל היעדרותו מהעבודה או אי-ביצוע העבודה בנסיבות האמורות. עוד קובע סעיף 2 לחוק הגנה על עובדים, כי עובד שיפטר בניגוד לאמור - פיטוריו בטלים.

על פי סעיף 11 לחוק הגנה על עובדים, הוראות החוק לעניין איסור פיטורים, לא יחולו על אלה: מי שנקרא לשירות עבודה; שוטר; סוהר; עובד השירות כהגדרתו בחוק שירות הביטחון הכללי, התשס"ב-2002, ועובד המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים; חבר בארגון עזר, כמשמעותו בסעיף 8 לחוק ההתגוננות האזרחית; עובד בגוף הצלה כהגדרתו בסעיף 90 לפקודת המשטרה תשל"א-1971.

יצוין, כי בהתאם לחוק שירות עבודה, חל איסור לפטר מגויס מעבודתו אליה גויס, אלא בהיתר בכתב מהמפקח הכללי על כוח האדם.

כמו כן, יצוין כי חל איסור לפטר עובד אשר נקרא לשירות מילואים (צו 8) ובמשך 30 ימים מתום שירותו במילואים.

הכותבת – מנהלת "כל עובד" מבית חשבים ה.פ.ס מידע עסקי בע"מ.

אין במידע המופיע באתר "כל עובד" או בשירות הניתן למנויי האתר כדי להוות ייעוץ משפטי ו/או תחליף לייעוץ משפטי ואין באמור כדי להוות מענה לנסיבות מקרה קונקרטי ו/או ספציפיות, לחוות דעה או להביע עמדה ביחס למקרה מסוים.

דברי הסבר**הודעה על מתן היתר כללי להעסקת עובדים בשעות נוספות (הוראת שעה), התשפ"ד-2023 לפי חוק שעות עבודה ומנוחה****עו"ד מיטל דולב בלם**

ביום 9.10.2023 פורסמה ברשומות הודעה על מתן היתר כללי להעסקת עובדים בשעות נוספות (הוראת שעה), התשפ"ד-2023 לפי חוק שעות עבודה ומנוחה (להלן: "היתר כללי חדש"). להלן עיקרי ההיתר הכללי החדש:

על-פי חוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951 (להלן: "חוק שעות עבודה ומנוחה"), העסקת עובדים בשעות נוספות אסורה. ישנם מקרים חריגים המוגדרים בחוק, בהם מותרת עבודה בשעות נוספות לפרק זמן קצר. עם זאת שר העבודה והרווחה התיר בהיתר כללי להעסיק עובדים בשעות נוספות. עד כה, היה אפשר להעסיק עובד כך שלא יועסק עובד מעל 16 שעות נוספות בשבוע עבודה ואורך יום העבודה כולל שעות נוספות לא יעלה על 12 שעות. כמו כן, עובד שעובד בעבודת לילה, אורך שבוע העבודה שלו לא יעלה על 58 שעות כולל שעות נוספות.

בהתאם להיתר הכללי החדש, בשבוע עבודה לא יועסק עובד מעל 67 שעות עבודה, כולל שעות נוספות ובלבד שמכסת השעות החודשית לא תעלה על 90 שעות נוספות.

בנוסף, אורך יום עבודה לא יעלה על 12 שעות אך ניתן יהיה להעסיק עובד עד 14 שעות עבודה, כולל שעות נוספות, ובלבד שהעובד נתן הסכמתו לכך, ובכפוף לכך שתינתן לעובד הפסקה של רבע שעה לפחות בין השעה ה-12 לשעה ה-14 ביום. כל זאת מבלי לפגוע בזכות העובד להפסקה על פי דין.

העסקת עובדים לפי ההיתר הכללי החדש תיעשה בהתחשב בצרכים הייחודיים של מקום העבודה ובהתחשב בטובת העובדים ובצרכיהם, וזאת עקב החלטה על שעת חירום שניתנה החל מיום 7.10.23.

ההיתר הכללי החדש לא יחול על מעסיק בענף התחבורה הציבורית, על מעסיק שחל עליו צו ההרחבה בענף ההובלה, צו ההרחבה בענף ההיסעים, וצו הרחבה בענף הבנייה, התשתיות, צמ"ה, עבודות ציבוריות ושיפוצים.

מעסיק המעסיק מעל 20 עובדים יוכל להעסיק עובדים בהתאם לתנאי ההיתר הכללי החדש בהתקיים אחד מהתנאים הבאים:

1. 20% לפחות ממצבת עובדיו נעדרו ממקום העבודה וזאת מנסיבות שאינן תלויות במעסיק ולא ניתן לבצע את העבודה ע"י עובדים קיימים.
2. מועסקים במקום העבודה עובדים במשמרות ונעדרו ממקום העבודה 20% מעובדיו לפחות באותה משמרת בנסיבות שאינן תלויות במעסיק ולא ניתן לבצע את העבודה בתפוקה זהה, אלא ע"י עובדי אותה משמרת.

היתר זה יהא בתוקף 14 ימים מיום פרסומו (קרי 23.10.2023) או עד לסיום מצב החירום, לפי המוקדם שבהם.

הכותבת – מנהלת מחלקת "כל עובד" מבית חשבים ה.פ.ס מידע עסקי בע"מ.

אין במידע המופיע באתר "כל עובד" או בשירות הניתן למנויי האתר כדי להוות ייעוץ משפטי ו/או תחליף לייעוץ משפטי ואין באמור כדי להוות מענה לגסיבות מקרה קונקרטיים ו/או ספציפיות, לחוות דעה או להביע עמדה ביחס למקרה מסוים.

סיכום של דברים
ביום 9.10.2023
פורסמה ברשומות
הודעה על מתן היתר
כללי להעסקת עובדים
בשעות נוספות
(הוראת שעה),
התשפ"ד-2023 לפי
חוק שעות עבודה
ומנוחה.

הודעה על מתן היתר כללי להעסקת עובדים בשמירה בשעות נוספות (הוראת שעה) לפי חוק שעות עבודה ומנוחה**עו"ד מיטל דולב בלט**

ביום 7.10.2023 פורסמה ברשומות הודעה על מתן היתר כללי להעסקת עובדים בשעות נוספות בשמירה (הוראת שעה) לפי חוק שעות עבודה ומנוחה (להלן: "הוראת השעה"). להלן עיקרי הוראת השעה:

על פי הוראת השעה, ניתן להעסיק עובד בשמירה עד 14 שעות עבודה ביום, כולל שעות נוספות, ובלבד שהעובד הסכים לכך.

עוד נקבע בהוראת השעה כי לא יועסק עובד בשמירה מעל ל- 37 שעות נוספות בשבוע.

כמו כן, עובד שיועסק בשמירה מעל 12 שעות ביום עבודה, יהיה זכאי להפסקה נוספת שמשכה לא יפחת מ- 30 דקות.

הוראת השעה חלה על עובד בשמירה המועסק לא יותר משישה ימים בשבוע.

תוקפו של היתר זה מיום פרסומו (7.10.2023) עד ליום שבו תפוג ההכרזה על מצב מיוחד בעורף שניתנה ביום כ"ב בתשרי, התשפ"ד (7.10.2023) ובכלל זה הארכתה.

הכותבת – מנהלת "כל עובד" מבית חשבים ה.פ.ס מידע עסקי בע"מ

אין במידע המופיע באתר "כל עובד" או בשירות הניתן למנויי האתר כדי להוות ייעוץ משפטי ו/או תחליף לייעוץ משפטי ואין באמור כדי להוות מענה לנסיבות מקרה קונקרטי ו/או ספציפיות, לחוות דעה או להביע עמדה ביחס למקרה מסוים.

חוזרים**שר העבודה יואב בן צור חתם על צו להחלת פרק ד' לחוק שירות עבודה בשעת חירום**

ביום 7.10.23 פרסם משרד הפנים הודעה לפיה עקב המצב הביטחוני, שר העבודה, חתם על הצו, שמשמעותו: עובדים במפעלים למתן שירותים קיומיים יכולים להמשיך ולעבוד בשטח שהוכרז "במצב מיוחד בעורף", בהתאם להנחיות ההתגוננות של פיקוד העורף. מדובר במפעלים המספקים מוצרים/שירותים קיומיים כדוגמת תשתיות מים, חשמל, דלק, גז, רפואת חירום (בתי חולים, בתי חולים גריאטריים, מכוני דיאליזה, מוסדות סיעודיים ושירותים תומכים), רפואה בקהילה (קופות חולים ושירותים תומכים), אספקת מזון, מוסדות רווחה ושירותים תומכים, שירותי תחבורה, נמלים, רשויות מקומיות, משרדי ממשלה ומפעלים התומכים את הצבא וכדומה. במידה ותעלה בעיה של התייצבות עובדים, ניתנת אפשרות למשרד הממשלתי האחראי לפנות לרשות כוח אדם לשעת חירום ולשקול את הצורך להוצאת צו לגיוס עובדים. המשמעות של הצו היא שבמידת הצורך, ניתן יהיה לגייס את העובדים לקיום המשק החיוני בשעת חירום.

הודעה חשובה בנוגע למועד בחירות

ביום 7.10.23 פרסם משרד הפנים הודעה בעניין יום הבחירות. להלן עיקרי ההודעה: בתום הערכת מצב שהתקיימה זה עתה נבחר כדלקמן:

בניגוד לפרסומים שונים, טרם התקבלה כל החלטה על דחיית הבחירות לרשויות המקומיות שנקבעו לסוף החודש 31.10. ההיערכות התפעולית לקיום הבחירות במועדן נמשכת כסדרה, תוך הפעלת גיבויים שתוכננו מראש לתרחיש המלחמה שמתממש, לצערנו.

החוזרים במלואם נמצאים באתר "כל עובד" www.koloved.net.

סיכום של דברים
ביום 7.10.2023
פורסמה ברשומות
הודעה על מתן היתר
כללי להעסקת עובדים
בשעות נוספות
בשמירה (הוראת שעה)
לפי חוק שעות עבודה
ומנוחה.

סיכום של דברים
ביום 7.10.23 פרסם
משרד הפנים הודעה
לפיה עקב המצב
הביטחוני, שר
העבודה, חתם על הצו,
שמשמעותו:
עובדים
במפעלים למתן
שירותים קיומיים
יכולים להמשיך ולעבוד
בשטח שהוכרז "במצב
מיוחד בעורף",
בהתאם להנחיות
ההתגוננות של פיקוד
העורף.

סיכום של דברים
טרם התקבלה כל
החלטה על דחיית
הבחירות לרשויות
המקומיות שנקבעו
לסוף החודש 31.10.

עורכת: עו"ד מיטל דולב-בלט ביצוע גרפי: אולגה פאי

אין במידע המופיע באתר "כל עובד" או בשירות הניתן למנויי האתר כדי להוות ייעוץ משפטי ו/או תחליף לייעוץ משפטי ואין באמור כדי להוות מענה לנסיבות מקרה קונקרטי ו/או ספציפיות, לחוות דעה או להביע עמדה ביחס למקרה מסוים.